

ПРОЕКТНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

На сучасному етапі модернізації вищої освіти стандарти підготовки спеціалістів передбачають засвоєння не лише системи знань, а й досвіду практичної діяльності. Це вимагає використання інноваційних форм і методів організації та здійснення навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти, змінює пріоритети у підготовці майбутніх фахівців.

Завданнями професійної підготовки є розвиток ключових компетентностей фахівців, формування в них проектної культури, нових способів мислення та діяльності, зміщення акценту на розвиток самостійної пізнавальної діяльності студентів. Метод проектів належить до тих дидактичних технологій, які можуть бути ефективно використані в організації самостійної роботи студентів. Аналіз наукових робіт провідних дослідників свідчить, що одним з найефективніших методів самостійної роботи студентів в межах кредитно-модульної системи є саме виконання проектів (індивідуальних або групових).

Метод проектів - це система самостійної, узгодженої, комплексної, комунікативно-пізнавальної діяльності, спрямованої на досягнення практичного результату - проекту, який поступово ускладнюється, сприяє з одного боку, використанню різноманітних методів, а з іншого - інтеграції знань, умінь і навичок з різних галузей наук, розвиває здатність до самоорганізації, саморозвитку та самовдосконалення майбутнього фахівця.

Проектна технологія включає в себе сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних методів, та є інструментом, який створює передумови для розвитку ключових компетенцій (соціальних, полікультурних, інформаційних, комунікативних тощо) і самостійності студента в досягненні нового, стимулюючи його допитливість і творчий потенціал [1].

Особливе місце у педагогічній літературі займає проблема етапів проектної діяльності, що знайшло відображення у роботах Т.В. Башинської, В.В. Гузеєва, О.І. Машенко, О.М. Пехоти, А.С. Сиденко та ін. Основними етапами проектної діяльності студентів є пошуково-дослідницький, технологічний, оформлення результатів, презентація (захист проекту), рефлексія.

Робота починається з того, що викладач разом зі студентом (або групою студентів) розглядає завдання проекту – ставиться мета, завдання і проблема, яку необхідно вирішити. Вибір теми проектів може формуватися навчальним планом з певної дисципліни, висуватись викладачами з урахуванням навчальної ситуації з дисципліни і професійних інтересів, здібностей студентів. Тематика проектів може бути запропонованою і самими студентами, з урахуванням власних інтересів.

Етап реалізації включає: проектування, на якому вивчається суть питання, аналізуються теоретичні положення та емпіричні факти, розробляється гіпотеза дослідження. Потім йде етап моделювання: побудова моделі процесу навчання, окремого заняття, при необхідності схематично моделюються психічні або особистісні якості студентів. Наступний етап конструювання: розробка цілей, відбір і структурування педагогічних засобів (зміст навчального матеріалу, форм і методів навчання та ін.). Закінчується виконання проекту етапом емпіричного дослідження: здійснюється розробка експерименту та інших дослідницьких форм, отриманням емпіричних даних з оцінкою і інтерпретацією результатів дослідження.

На етапі оформлення результатів, в залежності від характеру проекту, можуть бути наступні форми: реферат, звіт про виконання проекту; методичний чи навчальний посібник; рекомендації; курсова робота, дипломна робота та ін.

Етап захисту проекту може проходити у різних формах (виступ керівника групи на засіданні кафедри, захист курсової чи дипломної роботи та ін.), але обов'язковою є вимога щодо підготовки презентаційних матеріалів, які дозволяють наочно продемонструвати аудиторії основні результати та хід роботи над проектом.

Останній етап – рефлексія, припускає, що студенти, які працюють над проектом, повинні провести аналіз власної діяльності (самоаналіз) над проектом з метою виявлення допущених помилок, їх причин і пошуку шляхів подальшого удосконалення дослідницької культури[1].

Науковцями сформовано такі вимоги до використання методу проектів: наявність значущої дослідницької проблеми або задачі, яка вимагає інтеграції знань; практична й теоретична значущість результатів, які очікуються; самостійна (індивідуальна або групова) діяльність тих, хто навчається; структурування змістовної частини проекту, окреслення результату на кожному етапі; використання дослідницьких методів, які вимагають застосування певної послідовності дій (визначення проблеми та завдань дослідження, формулювання гіпотези, обговорення методів дослідження та способів оформлення кінцевих результатів, збір, систематизація й аналіз отриманих даних, оформлення результатів та їх презентація, формулювання висновків та напрямів подальших досліджень) [2].

Таким чином, застосування методу проектів у процесі викладання психолого-педагогічних дисциплін сприяє підвищенню пізнавальної мотивації й активності студентів; інтеграції та поглибленню раніше здобутих знань та вмій; розвитку важливих компетентностей; надає можливість отримати досвід застосування здобутих знань для вирішення практичних, професійно-орієнтованих завдань.

Література

1. Освітні технології : [навчально методичний посібник / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; за заг. ред. О. М. Пехоти]. – К. : А.С.К., 2004. – 256 с.

2. Самойленко Н. Б. Підготовка вчителів гуманітарних дисциплін до застосування методу проектів у професійній діяльності : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / Н.Б. Самойленко. – К., 2008. – 20 с.

УДК 159.942:316.772

БЕРЕЗОВСЬКА Л.І.,
Мукачівський державний університет

ПРОЯВ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У ПРАЦІВНИКІВ СИСТЕМИ «ЛЮДИНА – ЛЮДИНА»

Сучасне життя людини насичене великою кількістю стресогенних факторів. Про проблему переживань, що пов'язані з робочими ситуаціями, і про високу вірогідність виникнення професійного стресу, емоційного та професійного вигорання говорять уже давно як зарубіжні, так і вітчизняні вчені.

Широке вивчення такого явища як емоційне вигорання дає змогу акцентувати на виокремленні декількох підходів дослідження. По-перше, розглядається як стан фізичного, психічного й емоційного виснаження, зумовленого довготривалим перебуванням в емоційно перевантажених ситуаціях спілкування, тобто «вигорання» як синдром «хронічної втоми» (К. Маслач, В.Е. Орел, М.М. Скугаревська, Х. Фреденбергер); по-друге, як двовимірна модель, що складається, по-перше, з емоційного виснаження та, по-друге, з деперсоналізації, тобто погіршення ставлення до інших, а іноді й до себе (М. Лейтер, В. Шафуелі); по-третє: як трьохкомпонентна система, котра складається з емоційного виснаження, деперсоналізації та редукції власних особистісних досягнень (В.В. Бойко, Л.М. Карамушка, Т.В. Форманюк) [1].

Оскільки емоційне вигорання зазвичай впливає як на особистісне життя людини, так і на професійне, тому постають важливими питання профілактики зазначеного синдрому. Значна частина теоретичних та прикладних досліджень присвячена питанням попередження та профілактики емоційного вигорання. Цьому присвятили свої доробки такі науковці як: Л. Березовська, В. Бойко, Н. Водоп'янова, Е. Старченкова, Т. Зайчикова, Л. Карамушка, В. Логвиненко, Н. Назарук, А. Фірсова, А. Павлова, О. Полякова, К. Лаврова та інші.

Все розмаїття існуючих видів профілактичної допомоги можна об'єднати у дві великі групи: а) надання допомоги на організаційному рівні (технології, які використовуються керівниками в організаціях, школах); б) надання допомоги на особистісному рівні (технології, які використовуються психологами-консультантами).

Так, Т.В.Зайчикова і Л.М. Карамушка [2] на рівні особистості пропонують індивідуальну технологію профілактики та подолання професійного стресу та синдрому емоційного вигорання, яка складається з декількох послідовних фаз та системи конкретних прийомів.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>